

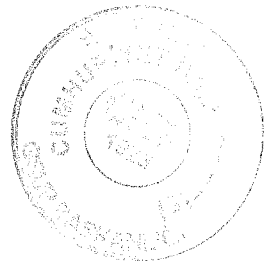
T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 28 Ağustos 2012
Sayı : 531

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Karayolları Trafik Kanununda değişiklik yapılmasına dair kanun teklifim gerekçesiyle ekte sunulmuştur. Gereğini arz ederim. 27.08.2012

Av. Mahmut TANAL
İstanbul Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	Adalet			
İşler Komisyonu	İçişleri			
Tarih	01 Ekim 2012		E. No: 2/826	
Ç. B. M. M.	Ç. B. Y. M.	Başkan	Ç. B. Y. M.	Ç. B. M. M.
E. E.	16	28	41	mm.
TBMM BAŞKANI	E. E.			

T B M M	
KÜTÜPHANE VE ARSIV HİZM. BAŞKANLIĞI	
18 Ağustos 2012	
Adı :	135372

GENEL GEREKÇE

2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun Alkollü içki, uyuşturucu veya keyif verici maddelerin etkisi altında araç sürme yasağı başlıklı 48.maddesi:

"Madde 48 – Uyuşturucu veya keyif verici maddeleri almış olanlar ile alkollü içki almış olması nedeniyle güvenli sürme yeteneklerini kaybetmiş kişilerin kara yolunda araç sürmeleri yasaktır.

Uyuşturucu veya keyif verici maddelerin cinsleri ile alkollü içkilerin etki dereceleri ve kandaki miktarlarını tespit amacıyla, trafik zabıtasınca teknik cihazlar kullanılır. Tespit usulleri ve muayene şartları, Sağlık Bakanlığının görüşüne uygun olarak hazırlanacak yönetmelikte düzenlenir.

Bu madde hükmüne uymayan sürücüler derhal araç kullanmaktan men olunur.

Toplu taşıma araçlarında sigara içilemez. Sigara içenler hakkında 4207 sayılı Tütün Mamüllerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun hükümleri uygulanır.

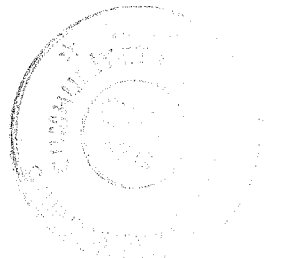
Yönetmelik ile belirtilen miktarların üzerinde alkollü araç kullandığı tespit edilen sürücülerin, suçun işlendiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde; birinci defasında sürücü belgeleri altı ay süreyle geri alınır ve haklarında 265 300 000 lira para cezası uygulanır. İkinci defasında sürücü belgeleri iki yıl süreyle geri alınır ve haklarında 332 600 000 lira para cezası uygulanır ve bu sürücüler Sağlık Bakanlığınca, esas ve usulleri Sağlık ve İçişleri Bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine tabi tutulurlar, eğitimi başarıyla tamamlayanların belgeleri süresi sonunda iade edilir. Üç veya üçten fazlasında ise, sürücü belgeleri beş yıl süreyle geri alınır ve altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis cezası ile birlikte 532 600 000 lira hafif para cezası uygulanır. Ayrıca, psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesine tabi tutulurlar. Bu değerlendirme ve muayene sonrasında uygun görülenlere, geri alma süresi sonunda sürücü belgeleri iade edilir. Psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesinin yapılmasına dair esas ve usuller yönetmelikte gösterilir.

(Değişik: 8/1/2003 - 4785/3 md) Uyuşturucu ve keyif verici maddeleri alarak araç kullananlara, eylemi başka bir suç oluştursa bile ayrıca, altı ay hafif hapis cezası ile birlikte 532 600 000 lira hafif para cezası uygulanır ve sürücü belgeleri süresiz olarak geri alınır."

Ülkemizde 20 milyondan fazla sürücü ehliyeti sahibi yurttaşımız bulunmaktadır. Sürücü belgeli yurttaşlarımızın sayısı günden güne artmaktadır. Bu sayının günden güne artmasıyla trafik kazalarının yaşanma olasılığı da günden güne artmaktadır. Trafik kazalarının en büyük sebeplerinden biri alkollü araç kullanımıdır. Bunun önüne geçmek için verilen mücadelede sürekli kontroller yapılmakta ve yapılan kontroller sonucunda alkollü olduğu tespit edilenlere cezalar kesilmektedir.

Günümüzde trafikte yapılan kontrollerde kişinin yalnızca alkol alıp almadığı tespit edilebilmekte iken uyuşturucu veya keyif verici maddelerin de alkol ile aynı etkiyi yaptığı bilinmektedir. Ülkemizde alkol denetiminde olduğu gibi, sürücüler tarafından uyuşturucu veya keyif verici madde kullanılıp kullanılmadığının da testi yapılmalıdır.

Trafikte yapılan alkol tespiti uygulamalarında solunum havası ile yapılan alkol tespiti itiraz halinde hukuken geçerli olmayıp asıl olan kandaki alkolün tespitidir. Anayasanın 17'nci maddesine göre kişi zorla muayene edilemez. 1219 sayılı kanun ve hasta hakları yönetmeliği ile Karayolları Trafik Kanunu ve yönetmeliğine göre kişilerin muayeneyi kabul etmemeleri durumunda nasıl bir yol izleneceği ve yaptırımlarla ilgili düzenleme şu an mevzuatımızda mevcut değildir.

Bu konuda Kim.Yücel Dener, Prof. Dr. İ.Hamit Hancı, Av. Osman Fırat Turan, Dr. Tuba Hancı hazırladıkları çalışmada;
1-SOLUNUM HAVASINDAN ALKOL TESBİTİ

Ülkemizde devamlı gündemde olan ve gerek yazılı gerekse görsel basında yer alan haberlerde trafik polislerince karayollarında yapılan denetimlerde, sürücülerin güvenli sürüşleri için solunum havasında alkol testi yapılmakta ve yapılan teste göre cezai işlem uygulanmaktadır.

Bahsedilen cezai işlemler 2018 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 48 nci maddesinin 5'nci fıkrasındaki, "uyuşturucu veya keyif verici maddeleri almış olanlar ile alkollü içki almış olması nedeniyle güvenli sürme yeteneklerini kaybetmiş kişilerin, karayollarında araç sürmelerini yasaklayan" hükme dayanmıştır.

Taksi veya dolmuş, otomobil, otobüs, kamyon, çekici gibi araçlarla, kamu hizmeti, yük ve yolcu taşımacılığı yapan sürücülerle, resmi araç sürücülerinin alkollü içki almış olarak bu araçları sürmeleri tamamen yasaklanmıştır.

Diğer araç sürücüleri bakımından ise, alkollü içki almış olarak araç kullanma limiti Karayolları Trafik Yönetmeliğinde gösterilmiş olup, diğer araç sürücülerinin kanındaki alkol miktarının 0,5 promilin üstüne çıkmaması gerekmektedir.

Anılan kuralları ihlal eden sürücülere para ve ehliyete el koyma cezaları verilmektedir.

Bu yazımızda, son günlerde yazılı basında trafikte yeni açılım ve uygulama başlığı altında sürücülerde tükürükten alkol ve uyutucu uyuşturucu tespiti yapılacağı vurgulanması sebebi ile gözden kaçan ve bilinmeyen/farkında olupta görmezlikten gelen ve belki de yeni düzenlemeler gerektirecek bazı önemli hususları hatırlatma gereği duyulmuştur.

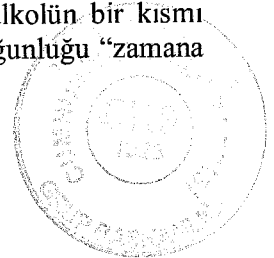
Karayolları Trafik Yönetmeliğinin "Uyuşturucu ve Keyif Verici Maddeler ile Alkollü İçkilerin Etkisiyle Araç Sürme Yasağı" başlıklı 97.maddesi uyarınca trafikte yapılan uygulamada ;

Alkollü içki almış olan sürücülerin kanlarındaki alkol miktarının cihazla ölçüleceği, cihazla yapılan tespite sürücünün itiraz etmesi halinde, kanındaki alkol miktarının belirlenmesi için, bu konuda eğitilmiş ve kan almaya yetkili kılınmış personel tarafından kan alınarak, tahlil için polis kriminal laboratuvarına gönderileceği, polis kriminal laboratuvarlarında tahlil mümkün olmaması halinde, sürücü kanındaki alkol miktarının tespiti için Adli Tıp Merkezlerine ve Sağlık Bakanlığına bağlı tahlil yapılabilecek teknik ve tıbbi imkanlara sahip olan en yakın sağlık kuruluşlarına gönderileceği düzenlenmiştir.

Yönetmeliğe göre, kandaki alkol miktarının teknik cihazla ve kan alınarak laboratuvarda tespit imkanlarının bulunmadığı hallerde, alkollü olarak araç kullandığı tespit edilen sürücülerin en yakın sağlık kuruluşuna sevk edilerek, bu kurum hekimi tarafından rutin alkol muayenesinden geçirileceği belirtilmiştir.

Uygulamada sürücülerde solunum havasından alkol tespiti yapılmakta ve bu tespit için Alco-censör veya Alcomonitör cihazları kullanılmaktadır. Sistem kişilerin cihaza ciğerlerindeki havayı ağız yoluyla ağızlığı üflemleri esasına dayanmaktadır.

Nefesteki alkol yoğunluğunun tespit edilmesinin usulü: Akciğerde, nefesle alınan hava ile, kılcıl damarlardaki kan karşılaşır ve nefes verme sırasında kandaki alkolün bir kısmı nefesle verilecek olan havaya geçer. Bununla birlikte, nefesteki alkolün yoğunluğu "zamana

bağlı" (zeitabhängig) olduğu için, kılcal damarlarda bulunan kandaki alkolün yoğunluğunu, aynen yansıtmaz.

Alkolün en son içildiği andan iki saat sonrasıyla, beş saat sonrası arasında yaklaşık 1:2100 oranında bir sapma olmaktadır.

Bu nedenle, kandaki alkol yoğunluğunun, nefesteki alkol yoğunluğuna bakılarak, "tam doğru" bir şekilde hesaplanması güçtür.

Doğruya yakın bir ölçme yapılabilmesi için, nefes örneğinin en son içme anından sonra, en az yirmi dakika geçtikten sonra alınması gerekir.

Ağızda veya dişler arasında kalmış bulunan alkol de ölçümü etkileyeceği için, değerlerin yüksek çıkması kaçınılmazdır.

Alkol içildikten sonraki birinci saat içinde yapılan ölçümlerde, nefesteki alkol miktarı, kandakine nazaran daha yüksek çıkar. Adli açıdan ceza muhakemesine delil olabilecek bir ölçmenin 10 dakika kadar izleme süresinden sonra tekrarlanması gerekmektedir.

Nefesteki alkol yoğunluğunu ölçen aletin, yapı tarzı itibariyle, karayollarında trafik güvenliğinin sağlanması amacı ile, "kullanılmasına resmen izin verilmiş bir cihaz" olması gerekir.

Alet bakımından aranan ikinci koşul, düzenli olarak periyodik denetimlerinin yapılmış olmasıdır.

Üçüncü koşul ise, ölçüm sırasında uyulması gereken prosedüre uygun hareket edilmiş olmasıdır.

Önemli unsurlardan biri ağız alkolü tespiti olup, ne var ki bu uygulama yanıltıcı sonuçlar verebilmektedir. Bununla birlikte alkolmetrelerin yanıltıcı sonuçları olsa da kullanım kolaylığı açısından tercih edildiği aşikardır.

Ne var ki doğruluk ve güvenilirlik bakımından kanda alkol tespit etme yöntemlerine başvurmak daha yararlı olacaktır.

Gözardı edilen unsurlar:

Trafikte yapılan uygulamalarda solunum havası ile yapılan alkol tespitine göre kişinin alkollü olduğu tespit ve kanatine varılıp cezai işlem yapılmaktadır. Bu uygulamanın bazı sakıncaları olup, kişinin itirazı ve mahkemeye başvurusu halinde uygulanan cezai yaptırım ortadan kalkmaktadır.

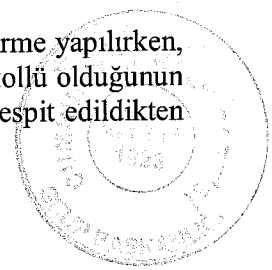
Örneğin,

Danıştay Sekizinci Dairesi, 12.1.2005 tarih ve E. 2004/3669, K. 2005/96 sayılı kararı ile, alkolmetre cihazı ile yapılan ölçüme sürücünün itirazı halinde, kan örneği alınarak tetkik yapılmasını ve bunun sonucunun esas alınması gerektiğine hükmetmiştir (Yargı Dünyası, Sayı 118, Ekim 2005, sh. 209 –212).

Danıştay'ın kararı 21. 10. 2003 tarihinde saat 2.30 da yapılan trafik denetiminde, davacının alkolmetre cihazı ile 2,30 promil alkollü olarak araç kullandığının tespit edilmesi olayına dayanmaktadır.

Davacı alkol ölçümüne itiraz etmiş, bunun üzerine Adli Tıp Kurumu Ankara Grup Başkanlığınca, saat 4.00'da alınan kan örneği üzerinde yapılan analiz sonucunda, 0,25 promil alkollü olduğu belirlenmiştir

Danıştay 8 nci Dairesi, bedendeki alkol miktarına ilişkin bir değerlendirme yapılırken, "kandaki alkol oranının esas alınması gerektiği sonucuna varmıştır. Kişinin alkollü olduğunun trafik kontrolü sırasında nefesinden alınan örnek üzerinden ölçüm cihazı ile tespit edildikten

sonra, itiraz üzerine yapılan tahlile kadar geçen sürede kandaki alkol oranının azalmasının doğal olduğu, ancak olayda olduğu gibi 1,5 saatlik bir süre içerisinde kandaki alkol oranının 2,30 promilden 0,25 promile düşmesinin olanaklı görülmediği vurgulanmaktadır.

Danıştay kan örneği üzerinde yapılan tespit, alkol oranının yönetmelikte öngörülen sınırın altında kaldığı gerekçesi ile davacı aleyhine tespit edilen işlemi hukuka aykırı bulunmuş ve yerel mahkeme kararı bu gerekçelerle bozulmuştur.

2- ŞÜPHELİ VEYA SANIĞIN BEDEN MUAYENESİ VE VÜCUDUNDAN ÖRNEK ALINMASI

CMK'nın yürürlükteki ilgili maddelerine göre sürücülere yaralamalı ve ölümlü kazalar hariç kişinin rızası olmadan alkol tespiti ve muayenesi yapılması mümkün değildir.

Beden muayenesi, şüphelinin vücudunu, yapılacak olan "keşifin objesi" olarak ele alır. İnsan bedeninden delil elde etme, "keşiftir" (CMK 83).

Beden muayenesi dışında, "beden kullanılarak delil elde etme", 'yer gösterme (CMK 85)', 'yüzleştirme (CMK 52/2)', 'gözlem altına alınma (CMK 74)' ve kanunda düzenlenmemiş olmasına rağmen yapılan 'teşhis' işlemlerinde söz konusu olur. Beden muayenesinin amacı, "bir suça ilişkin delil elde etmektir" (CMK 75/1).

CMK m.75/1 uyarınca;

Bir suça ilişkin delil elde etmek için şüpheli veya sanık üzerinde iç beden muayenesi yapılabilmesine ya da vücuttan kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınabilmesine; Cumhuriyet savcısı veya mağdurun istemiyle ya da re'sen hâkim veya mahkeme, gecikmesinde sakınca bulunan hâllerde Cumhuriyet savcısı tarafından karar verilebilir. Cumhuriyet savcısının kararı, yirmidört saat içinde hâkim veya mahkemenin onayına sunulur. Hâkim veya mahkeme, yirmidört saat içinde kararını verir. Onaylanmayan kararlar hükümsüz kalır ve elde edilen deliller kullanılamaz.

(2 yıldan fazla ceza gerektiren suçlar için)

Aynı maddenin 5.fıkrası uyarınca:

Üst sınırı iki yıldan daha az hapis cezasını gerektiren suçlarda, kişi üzerinde iç beden muayenesi yapılamaz; kişiden kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınamaz.

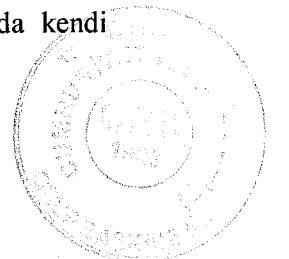
Anılan maddenin 6.fıkrasında ise:

Bu Madde gereğince alınacak hâkim veya mahkeme kararlarına itiraz edilebilir, hükmü düzenleme altına alınmıştır.

Beden muayenesi ve vücuttan örnek alma bir bütün halinde düşünüldüğünde temel amaç, soruşturma ve kovuşturma konusu olayla ilgili delil elde etmektir. Nitekim şüpheli veya sanığın beden muayenesi ve vücutundan örnek alınması başlıklı CMK 75. maddede de " bir suça ilişkin delil elde etmek " ibaresine yer verilerek bu amaç açıkça ortaya konulmuştur.

CMK 75. maddeye göre, şüpheli veya sanığın iç beden muayenesinin yapılması veya vücutundan örnek alınabilmesi, yüklenen suçun cezasının üst sınırının 2 yıl veya daha fazla hapis cezası olmasına bağlıdır.

Çünkü iç beden muayenesinde kişinin rızası aranmamakta ve kişi aslında kendi aleyhine delil elde edilmesine katlanmak zorunda bırakılmaktadır.

Sanığın, iç beden muayenesinin yapılabilmesine ve kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örneklerin alınabilmesine razı olması halinde, sanığın özgürlüklerinden vazgeçtiğinin veya özgürlüklerini hukuka aykırı olarak sınırladığının düşünülebileceği bu durum, Türk Medeni Kanunu'nun 23'üncü maddesinin ikinci fıkrasının ihlali anlamına gelebilecektir

CMK m. 75'te, "bir suça ilişkin delil elde etmek" amacı vurgulanmıştır

CMK m.75/7 'de ' özel kanunlardaki alkol muayenesine ve kan örneği alınmasına ilişkin hükümler saklıdır" denilerek; Karayolları Trafik Kanunu m.48/2'de yer alan uyuşturucu ve keyif verici madde kullanan sürücülerde bunun türünün; alkollü içki alanlarda ise, bunların etki derecesi ve kandaki oranının tespit edilmesine ve yine Polis Vazife ve Salahiyeti Kanunu m.13'te yer alan yakalananlardan uyuşturucu madde kullanmış olanlarla sarhoş olanların yakalanma anındaki sağlık durumlarının belirlenmesine ilişkin düzenlemeler kastedilmiştir.

5271 sayılı Ceza Muhakemesi kanunun ilk halinde "Şüpheli veya sanığın beden muayenesi ve vücudundan örnek alınması" ve "Diğer kişilerin beden muayenesi ve vücuttan örnek alınması" durumunda , ilgili kanun yürürlüğe girdikten sonra sürücülerin rutin alkol denetimleri mümkün olmayacağı gibi, ceza sınırı 2 yıldan az hapis öngören tehlikeli araç kullanma, araçla refüje çarpma gibi durumlarda da alkol muayenesinin yapılabilmesi olanaksız görülmekteydi.

25.05.2005 tarihinde, 5353 sayılı kanun ile yapılan değişiklik ile kanun maddesindeki yanlışlık "Özel kanunlardaki alkol muayenesine ve kan örneği alınmasına ilişkin hükümler saklıdır." şeklinde bir düzenleme yapılmıştır.

CMK ya göre, Üst sınırı iki yıldan daha az hapis cezasını gerektiren suçlarda, kişi üzerinde iç beden muayenesi yapılamaz; kişiden kan veya benzeri biyolojik örneklerle saç, tükürük, tırnak gibi örnekler alınamaz.

Her ne kadar 5353 sayılı kanun ile yapılan değişiklik ile CMK daki yanlışlık "Özel kanunlardaki alkol muayenesine ve kan örneği alınmasına ilişkin hükümler saklıdır." şeklinde bir düzenleme ile düzeltilmeye çalışılmışsa da , özel kanunlar denilen Karayolları Trafik Kanunu ve Yönetmeliğinde bu durumun yeterli bir karşılığı yoktur.

CMK alkol ve uyuşturucu maddeyle ilgili sorumluluğu üzerinden atmış, ancak ilgili kanunlardaki boşluk cari kalmıştır.

Kişinin zorla muayene edilemeyeceğine dair düzenlemeler.

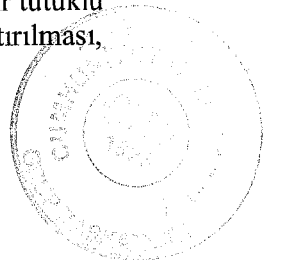
ANAYASA m.17

I. Kişinin Dokunulmazlığı, Maddi ve Manevi Varlığı Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir.

Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz.

Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.

Meşru müdafaa hali, yakalama ve tutuklama kararlarının yerine getirilmesi, bir tutuklu veya hükümlünün kaçmasının önlenmesi, bir ayaklanma veya isyanın bastırılması,

sıkıyönetim veya olağanüstü hallerde yetkili merciin verdiği emirlerin uygulanması sırasında silah kullanılmasına kanunun cevaz verdiği zorunlu durumlarda meydana gelen öldürme fiilleri, birinci fıkra hükmü dışındadır.

ANAYASA m 38/5. Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye zorlanamaz.

1219 sayılı TABABET VE ŞUABATI SAN'ATLARININ TARZI İCRASINA DAİR KANUN (Tıp Meslekleri Uygulamalarına Dair Yasa)

Madde.70 - (Değişik: 5728 s. K. - 8.2.2008-26781) Tabipler, diş tabipleri ve dişçiler yapacakları her nevi ameliye için hastanın, hasta küçük veya tahtı hacirde ise veli veya vasisinin evveleminde muvafakatını (rızasını) alırlar. Büyük ameliyei cerrahiyeler için bu muvafakatin tahriri(yazılı) olması lazımdır. Hilafında hareket edenlere ikiyüzelli Türk Lirası idarî para cezası verilir.

HASTA HAKLARI YÖNETMELİĞİ

Tıbbi Gereklilikler Dışında Müdahale Yasağı

Madde 12 - Teşhis, tedavi veya korunma maksadı olmaksızın, ölüme veya hayati tehlikeye yol açabilecek veya vücut bütünlüğünü ihlal edebilecek veya akli veya bedeni mukavemeti azaltabilecek hiçbir şey yapılamaz ve talep de edilemez.

Rıza Olmaksızın Tıbbi Ameliyeye Tabi Tutulmama

Madde 22 - Kanunda gösterilen istisnalar hariç olmak üzere, kimse, rızası olmaksızın ve verdiği rızaya uygun olmayan bir şekilde tıbbi ameliyeye tabi tutulamaz.

Bir suç işlediği veya buna iştirak ettiği şüphesi altında bulunan kişinin işlediği suçun muhtemel delillerinin, kendisinin veya mağdurun vücudunda olduğu düşünülen hallerde; bu delillerin ortaya çıkarılması için sanığın veya mağdurun tıbbi ameliyeye tabi tutulması, hakimın kararına bağlıdır.

Gecikmesinde sakınca bulunan hallerde bu ameliye, cumhuriyet savcısının talebi üzerine yapılabilir.

KARAYOLLARI TRAFİK YÖNETMELİĞİ

İKİNCİ BÖLÜM : UYUŞTURUCU VE KEYİF VERİCİ MADDELER İLE ALKOLLÜ İÇKİLERİN ETKİSİYLE ARAÇ SÜRME YASAĞI

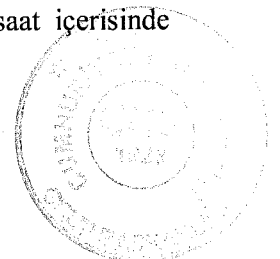
Madde 97 - Uyuşturucu, uyutucu ve keyif verici gibi özelliklere sahip doğal ve sentetik psikotrop maddeleri almış olanlar ile alkollü içki almış olması nedeniyle güvenli sürme yeteneklerini kaybetmiş kişilerin karayolunda araç sürmeleri yasaktır.

Bunlardan uyuşturucu, uyutucu veya keyif verici gibi doğal veya sentetik psikotrop madde almış olarak araç kullandığı tespit edilenler, almış oldukları maddelerin cins, miktar ve etki derecelerine bakılmaksızın araç kullanmaktan men edilirler ve haklarında Trafik Kanununun 48 inci maddesine ve ayrıca Türk Ceza Kanununun ilgili maddelerine göre işlem yapılır.

Uyuşturucu veya keyif verici maddeler ile alkollü içki almak suretiyle araç kullanan sürücülerin tespit veya teşhisinde aşağıdaki esas ve usuller uygulanır.

a) (Değişik bend : 18/05/2007 - 26526 S.R.G Yön/23.mad) Uyuşturucu veya keyif verici madde almış olanların tespiti esasları;

1) Herhangi bir uyuşturucu, uyutucu veya keyif verici ve benzeri özelliklere sahip psikotrop madde almak suretiyle araç kullandığı şüphesi uyanan sürücülerin durumları teknik cihaz kullanılmak suretiyle tespit edilir. Teknik cihaz bulunmaması halinde bu sürücüler, tıbbi yönden incelenmek, kan veya idrar analizleri yapılmak üzere, adli tıp kurumu olan yerlerde bu kuruma, olmayan yerlerde ise Sağlık Bakanlığına bağlı tahlil yapabilecek teknik ve tıbbi imkânlara sahip olan sağlık kuruluşlarına olay anından itibaren en geç 24 saat içerisinde Cumhuriyet savcılıkları aracılığı ile sevk edilir.

2) Bu sürücülerin kan veya idrar tahlilini yaptırmak üzere yukarıdaki yerlere bizzat sevkini mümkün olmaması halinde; olay anından itibaren en geç 24 saat içerisinde Sağlık Bakanlığınca yetkilendirilmiş özel ya da resmi bir sağlık kuruluşuna usulüne uygun olarak aldırılacak kan veya idrar örneği, adli tıp kurumu olan yerlerde bu kuruma, olmayan yerlerde ise Sağlık Bakanlığına bağlı tahlil yapabilecek teknik ve tıbbi imkânlara sahip olan sağlık kuruluşlarına gönderilerek durum tespit ettirilir.

b) Alkollü içki almış olarak kandaki alkol miktarına göre araç sürme yasağı;

1) Taksi veya dolmuş otomobil, minibüs, otobüs, kamyon, çekici gibi araçlarla kamu hizmeti, yük ve yolcu taşımacılığı yapan sürücüler ile resmi araç sürücüleri alkollü içki kullanmış olarak bu araçları süremezler.

2) Alkollü içki almış olarak araç kullandığı tespit edilen diğer araç sürücülerinden kanlarındaki alkol miktarı 0.50 promilin üstünde olanlar araç kullanamazlar.

c) (Değişik bend : 18/05/2007 - 26526 S.R.G Yön/23.mad) Alkollü içki almış sürücülerin ve kanlarındaki alkol miktarının tespiti esasları;

1) Alkollü olarak araç kullandığından şüphe edilen sürücüler; alkol tespitine ilişkin tarih, saat ve ölçüm sonucu ile cihaza ait seri numarasını gösterir çıktı verebilen ve kalibrasyon ayarı yapılmış teknik cihazlar kullanılarak trafik zabıtası tarafından kontrol edilir.

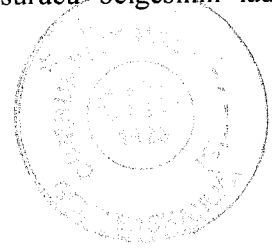
2) Trafik kazalarında kazaya karışan sürücülerin alkol durumları, kaza tespit tutanağını tanzim eden görevlilerce, bu bendin (1) numaralı alt bendindeki özelliklere sahip teknik cihazlarla olay yerinde tespit edilerek, kaza tespit tutanağına yazılır.

3) Yaralanmalı ve ölümle sonuçlanan trafik kazalarında; yaralının durumunun aciliyeti gibi sebeplerle teknik cihazla ölçümün mümkün olmaması halinde; bu sürücülerin sevk edildikleri sağlık kuruluşlarınca kan almak suretiyle alkol tespitleri yapılır. Sevk edilen sağlık kuruluşunun kan üzerinden tahlil yapabilecek tıbbi ve teknik imkânlara sahip olmaması halinde; bu kuruluşlarca alınan kan örnekleri adli tıp kurumu olan yerlerde bu kuruma, olmayan yerlerde kan üzerinden tahlil yapabilecek tıbbi ve teknik imkânlara sahip Sağlık Bakanlığına bağlı resmi sağlık kuruluşlarına gönderilerek alkol tespiti yaptırılır.

4) Bu bendin (1) numaralı alt bendinde belirtilen teknik özelliklere sahip olmayan cihazlarla yapılan ölçümlere vaki itirazlar ile müteceviz davranışlarda bulunulması veya cihazla ölçüme mukavemet gösterilmesi gibi durumlarda; sürücüler adli tıp kurumu, adli tabiplik veya Sağlık Bakanlığına bağlı resmi sağlık kuruluşlarına olay anından itibaren en geç iki saat içerisinde sevk edilerek (1) numaralı alt bentte belirtilen teknik özelliklere sahip teknik cihazın özelliklerine eşdeğer özelliklerdeki teknik cihazlarla veya kan aldırarak suretiyle alkol tespitleri yaptırılır. Yapılan tespit değerlendirilmesinde; tespiti yapan kurum/kuruluş tarafından olay anından tespit yapıldığı ana kadar geçen süre de göz önünde bulundurularak sonuç belirlenir ve çıkan sonuca göre yasal işlem gerçekleştirilir.

5) Kandaki alkol miktarının teknik cihazlarla ve kan alınarak laboratuvarında tespit imkânlarının bulunmadığı hallerde, alkollü olarak araç kullandığından şüphe edilen sürücüler en yakın resmi sağlık kuruluşuna sevk edilerek, kurum hekimi tarafından alkol muayenesinden geçirilirler.

6) Yapılan tespit sonucunda belirlenen limitlerin üzerinde alkollü içki aldığı belirlenen sürücülerin Karayolları Trafik Kanununun 48 inci maddesine göre, birinci defada 6 ay, ikinci defada da 2 yıl süreyle sürücü belgeleri geçici olarak geri alınır. İkinci defa geri alma süresi sonunda sürücü, sürücü davranışı geliştirme eğitimine tabi tutulur ve başarılı olması halinde belgesi iade edilir. Üçüncü defa ve fazlasında ise, bu sürücüler, 6 aya kadar hafif hapis cezası ile cezalandırılırlar ve belgeleri 5 yıl süre ile geri alınarak psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesine tabi tutulurlar; bu süre sonunda yapılacak psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesi neticesinde belgesinin iadesinde sakınca bulunmayanlara sürücü belgesi iade edilir. Muayene sonucunda sürücü belgesinin iade edilmesinde sakınca bulunanlara ise sürücü belgesi verilmez.

Alkollü olarak ölümlü ya da yaralamalı trafik kazasına neden olunması halinde ağır kusurun varlığı kabul edilir.

Bu madde hükümlerine uymayanlara, Karayolları Trafik Kanununun 48 inci maddesine göre işlem yapılır.

2918 sayılı KARAYOLLARI TRAFİK KANUNU

ALKOLLÜ İÇKİ, UYUŞTURUCU VEYA KEYİF VERİCİ MADDELERİN ETKİSİ
ALTINDA ARAÇ SÜRME YASAĞI:

Madde 48 - Uyuşturucu veya keyif verici maddeleri almış olanlar ile alkollü içki almış olması nedeniyle güvenli sürme yeteneklerini kaybetmiş kişilerin kara yolunda araç sürmeleri yasaktır.

(Değişik fıkra: 08/01/2003 - 4785 S.K./3. md.) Uyuşturucu veya keyif verici maddelerin cinsleri ile alkollü içkilerin etki dereceleri ve kandaki miktarlarını tespit amacıyla, trafik zabıtasınca teknik cihazlar kullanılır.

Tespit usulleri ve muayene şartları, Sağlık Bakanlığının görüşüne uygun olarak hazırlanacak yönetmelikte düzenlenir.

Bu madde hükmüne uymayan sürücüler derhal araç kullanmaktan men olunur.

(Ek fıkra: 17/10/1996 - 4199/20 md; Değişik fıkra: 21/05/1997 - 4262/4 md.) Toplu taşıma araçlarında sigara içilemez. Sigara içenler hakkında 4207 sayılı Tütün Mamüllerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanun hükümleri uygulanır.

(Değişik fıkra: 08/01/2003 - 4785 S.K./3. md.) Yönetmelik ile belirtilen miktarların üzerinde alkollü araç kullandığı tespit edilen sürücülerin, suçun işlendiği tarihten itibaren geriye doğru beş yıl içinde; birinci defasında sürücü belgeleri altı ay süreyle geri alınır ve haklarında 265 300 000 lira para cezası uygulanır. İkinci defasında sürücü belgeleri iki yıl süreyle geri alınır ve haklarında 332 600 000 lira para cezası uygulanır ve bu sürücüler Sağlık Bakanlığınca, esas ve usulleri Sağlık ve İçişleri Bakanlıklarınca çıkarılacak yönetmelikte gösterilen sürücü davranışlarını geliştirme eğitimine tabi tutulurlar, eğitimi başarıyla tamamlayanların belgeleri süresi sonunda iade edilir. Üç veya üçten fazlasında ise, sürücü belgeleri beş yıl süreyle geri alınır ve altı aydan aşağı olmamak üzere hafif hapis cezası ile birlikte 532 600 000 lira hafif para cezası uygulanır. Ayrıca, psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesine tabi tutulurlar. Bu değerlendirme ve muayene sonrasında uygun görülenlere, geri alma süresi sonunda sürücü belgeleri iade edilir. Psiko-teknik değerlendirme ve psikiyatri uzmanı muayenesinin yapılmasına dair esas ve usuller yönetmelikte gösterilir.

(Değişik fıkra: 08/01/2003 - 4785 S.K./3. md.) Uyuşturucu ve keyif verici maddeleri alarak araç kullananlara, eylemi başka bir suç oluştursa bile ayrıca, altı ay hafif hapis cezası ile birlikte 532 600 000 lira hafif para cezası uygulanır ve sürücü belgeleri süresiz olarak geri alınır.

Yasal düzenlemelerden de görülebileceği gibi, Kişilerin muayeneyi Kabul etmemeleri durumunda nasıl bir yol izleneceği ve yaptırımlarla ilgili düzenlemeler mevcut değildir.

Bu nedenle, Trafikte seyir halindeki araç sürücüleri rızası olmadan solunum havasında alkol tespiti yapılamaz, kan alınamaz ve yine rızası olmadan adli tabiplikçe fiili muayene yapılamaz.

Alkol alımı konusundaki adli raporun ekinde yalnızca, şahsın alkolünün ölçülmesini (nefesinden ve kandan) kabul etmediği belirtilebilmektedir.

Klinik muayeneyi ret etmesi durumunda ne yapılacağı öngörülmemiştir.

Anayasamızın 38/5. maddesine göre; "Hiç kimse kendisini ve kanunda gösterilen yakınlarını suçlayan bir beyanda bulunmaya veya bu yolda delil göstermeye"

zorlanamayacağından, fail/ kişi kan tahlili veya nefeste alkol testi için aktif bir katılımda bulunmaya zorlanamaz.

Reddedilmesi durumunda alkol tespiti nasıl yapılacak? Yapılan soruşturma TCK'nin 179/3.maddesi (veya üst sınırı 2 yıldan az olmayan bir suç) kapsamında değilse, KTK md.48 çerçevesindeki kabahat nedeniyle "zorla" kan ve alkol muayenesi yapılamaz.

Dış belirtilerin ve görünümün yazılması muayenenin bir parçası mıdır? Kişinin dış görünümünün gözlemlenmesi de (ki bu bir inspeksiyondur) muayenenin bir parçası olup rızasız yapılamaz

Kişinin dış görünümünde ki muayenesini kabul etmesi rıza göstermesi halinde geçerlidir.

Ayrıca muayeneyi yapan şahsın iradesi dışında hekimin gözlemle elde ettiği (dengesizlik, koku v.b.) gibi bulgular muayeneyi yapanın algılamasına bağlı subjektif bulgular olup alkol alımı dışındaki pek çok nedene (psikolojik durum, sistemik hastalıklar, ilaçlar v.b) bağlı olabilmektedir. Bu nedenler rapora yansıtılma zorunluluğu kanaatimize göre söz konusu değildir.

Kan alkol konsantrasyonu ile gelişen bulgu ve semptomlar arasında genellikle korelasyon bulunmakla birlikte , aynı kan alkol konsantrasyonuna sahip olmasına rağmen farklı kişilerde farklı etkileşimler de söz konusu olabilmektedir (kronik alkolikler, alışkanlığı olmayan kişiler gibi). Bu nedenle solunum ya da kan alkol düzeyi ile nörolojik semptom ve bulgular bir arada değerlendirilerek alkolün etki düzeyi konusunda yorum yapılması gerekirken sadece dış görünüşe bakarak sonuca gidilemez.

Ayrıca Yargıtay Başkanlığının katkılarıyla Adli Bilimciler derneğince yapılan, "Türk ceza yasasına göre alkollü araç kullanmanın güvenli sürüş yeteneğine etkileri" çalıştay sonuç bildirgesi dikkate alındığında, ülkemizdeki ve dünyadaki bilimsel çalışmaların incelenmesi sonucunda görülmüştür ki;

alkol güvenli sürüş yeteneğini -kişiden kişiye değişmekle beraber- 0.30 promil düzeyinden itibaren olumsuz etkilemektedir.

Türk Ceza Yasası 179/3 kapsamında alkollü araç kullanmanın güvenli sürüş yeteneğini bozduğu sınır başka bir değişle trafikte tehlikelilik sınırı (kim olursa olsun etkilenecek düzey) 1.00 promil kabul edilmelidir. Bu sınırı geçmiş kan alkol düzeyinde bir sürücüyü muayene etmeye gerek yoktur.

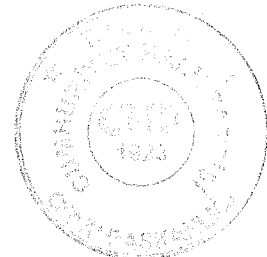
Etkilenmenin başladığı 0.30 promil ile kesinlik sınırı olan 1.00 promil arasında kan alkol düzeyi bulunan sürücülerin yukarıda belirtilen usuller çerçevesinde hekim muayenesine ve testlere tabi tutularak, güvenli sürüş yeteneklerinin bozulup bozulmadığı araştırılacak , karar bu muayenelerden sonra verilecektir. Burada da rıza sorunu ortaya çıkmaktadır.

Bu muayenelerin yapılabilmesi için hukuki ve teknik alt yapı oluşturulmalıdır.

3-MUAYENE YETKİSİ

Gerek Alkol, Gerekse Uyuşturucu Tespitleri bir muayenedir.

1219 sayılı yasa gereği tedavi etme hakkı yalnız hekimindir. Hekimlerin haricinde kişilerce tedavi yapılması yasaktır.

-1219 sayılı TABABET VE ŞUABATI SAN'ATLARININ TARZI İCRASINA
DAİR KANUN

Madde 1 – (Değişik: 11/10/2011-KHK-663/58 md.)

Türkiye Cumhuriyeti dâhilinde tababet icra ve her hangi surette olursa olsun hasta tedavi edebilmek için tıp fakültesinden diploma sahibi olmak şarttır.

-CEZA MUHALEMESİNDE BEDEN MUAYENESİ, GENETİK İNCELEMELER
VE FİZİK KİMLİĞİN TESPİTİ HAKKINDA YÖNETMELİĞİN 3. Maddesinde maddesinde
ise;

“...Sağlık mesleği mensubu: Tabip, diş tabibi, eczacı, ebe, hemşire ve sağlık hizmeti veren diğer kişileri,

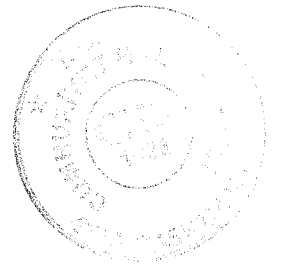
Bedenin tıbbî muayenesi: Tabip tarafından tıbbî yöntemler kullanılarak yapılan değerlendirmeleri,

Dış beden muayenesi: Vücudun dış yüzeyi ile kulak, burun ve ağız bölgelerinin gözle ve elle yapılan yüzeysel tıbbî incelemesini,

İç beden muayenesi: Kafa, göğüs ve karın boşlukları ile cilt altı dokularının incelenmesini... ifade eder” hükmü düzenleme altına alınmıştır.”

Kişinin solunum yoluyla ve kan testi yoluyla alkol muayenesini kabul etmediği takdirde Avrupa’da iki model sistem uygulanmaktadır. Birincisi Almanya modeli olan kişinin kolluk kuvvetleri tarafından zorla muayene edilmesi, diğeri ise Fransa modeli olan kişinin kötü niyetli olduğu kabul edilerek alkol almış gibi işlem yapılmasıdır. Ülkemizde ki mevzuatlar dikkate alındığında Fransa modelinin daha yakın olduğu kabul edilmelidir. Neticede yasada boşluk vardır ve yasada ki boşlukları gidermek yasama organının en tabi görevidir. Yasama organı olarak konu ilgisiz bırakılmamalı ve kişinin hem kendisinin can güvenliği hem de çevresindekilerin can güvenliği dikkate alınmalıdır.

Bu nedenle iş bu kanun teklifi ile amaçlanan, ülkemizde alkol denetiminde olduğu gibi, sürücüler tarafından uyuşturucu veya keyif verici madde kullanılıp kullanılmadığının da testi ve trafikte yapılan alkol tespiti kontrollerinde kişi solunum havası veya kan testi uygulamalarından kaçınıyorsa, kişi kötü niyetli kabul edilip alkol almış gibi işlem yapılacaktır.

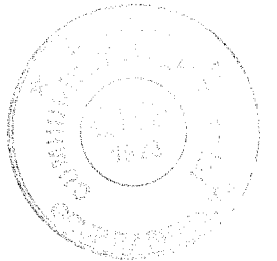

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48'inci maddesinde yapılan değişiklikle ülkemizde alkol denetiminde olduğu gibi, sürücüler tarafından uyuşturucu veya keyif verici madde kullanılıp kullanılmadığının da testi ve trafikte yapılan kontrollerde kişi solunum havası veya kan testi uygulamalarından kaçınıyorsa, kişi kötü niyetli kabul edilip test negatif çıkmış gibi işlem yapılması amaçlanmaktadır.

MADDE 2- Yürürlük maddesidir.

MADDE 3- Yürütme maddesidir.

KARAYOLLARI TRAFİK KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun 48'inci maddesinde 2. Fıkrası aşağıdaki gibi değiştirilmiştir.

“Uyuşturucu veya keyif verici maddelerin cinsleri ile alkollü içkilerin etki dereceleri ve kandaki miktarlarını tespit amacıyla, uyuşturucu veya keyif verici maddelerin testi için ayrı alkollü içkilerin testi için ayrı olmak üzere trafik zabıtasınca teknik cihazlar kullanılır. Tespit usulleri ve muayene şartları, Sağlık Bakanlığının görüşüne uygun olarak hazırlanacak yönetmelikte düzenlenir. Yapılan uyuşturucu veya keyif verici maddelerin cinsleri ile alkollü içeceklerin tespiti kontrollerinde kişi solunum havası veya kan testi uygulamalarından kaçınıyorsa, kişi kötü niyetli kabul edilip test negatif çıkmış gibi işlem yapılır.”

MADDE 2- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- Bu Kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

